

Izdanje #13

1/5/2017

Priče iz ličkog kraja

*Nek narodi cjelog svijeta čuju
Da je Ličan izmislio struju.*

Zavičajni Klub Stajnica

www.stajnica.com

Uredništvo

Faljen Isus i Marija!

Ča je narode? Mislili da će se zime samo tako rešit? Ma ča ja divanim, ako iki zna ča je zima i kako se teško daa od nas onda smo to mi Ličani, nu da li?! Do Petrove niš od leta. Ki sluša babu, zna da je to tako, a bome smo se i svi uvjerili u tu besedu ove godine kad je snig zalepršal u travnju. Eh, ma dobro ajde to nam ni nikakovo čudo, osim ako se nismo polakomili pa brže bolje išli skida zimske gume s autov.

www.stajnica.com

Priče iz Ličkog kraja

Web časopis Ličkih priča i dogodovština žitelja ispod Velike i Male Kapele .

Uredništvo:

Ana Biškupić -Brinje
Branka Pavlović -Zagreb
Tom Perković (Štenta) - Canada

Dizajn & Editing:

Tom Perković (Štenta)

Priče iz Ličkog kraja besplatno web izdanje izlazi jednom mjesecu.

Izvor fotografija www.stajnica.com, facebook, internet, privatna arhiva.

© All rights Reserved

E vako dragi naš narode, mi smo se u vrom broju uvatili posla, sadnje krumpira, dela po bašći, ni nam do za*ebancije. Ličani vridnjaci i za popit i za pojist, ali i za delo, je tako? Nema zač nismo! Tako lipo i vaj naš časopis frši od dobre besede, slik, pjesmic, poznati ličnosti, receptov....ma joj ča jimamo uopće divanit kad već znate da će svašta novoga pročitat i vidit kej uvik.

Želimo vam ugodno čitanje i vog novog prolitnog broja zalepršanog snigom i do idućeg broja nemojte se satrt od dela!

Vaši ispod Velike i Male Kapele

Cure i Dičaci

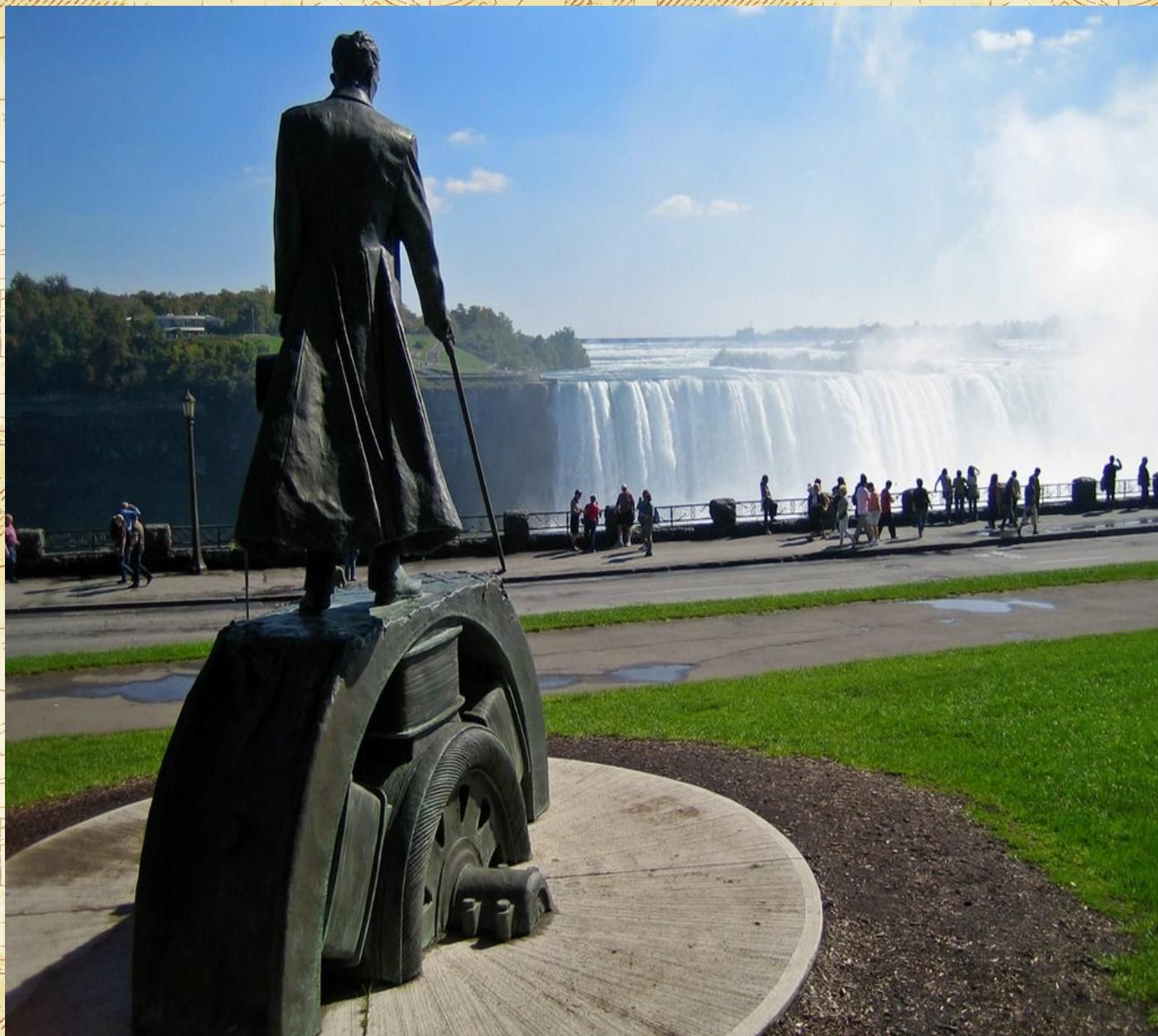
U ovome broju.

Sadržaj:

Uvodni tekst.....	str. 2
Kako se to kod nas sadi krompir..... .	str 5
Jurjeva u Jezerani 2017.....	str6
Zima 1929.	str.8,
Legenda iz Smiljana	str.10
Dnevnik slučajnog prolaznika.....	str.14
Moderna tradicija:	
Košuljicu izvezla mi mati.....	str.17
Imena djece.....	str.19
Bili su to ljudi: Nela Eržišnik.....	str.21
Teta Marice Nuglić	str.22
Snig u travnju	str25
Stric Mata.....	str.27
Legenda o sv.Jurju.....	str.28
Teta Kate Ottozez.....	str.29
Počela je sadnja krumpira.....	str.30
Za moje prijatelje Ličane.....	str.31
Prica o covjeku.....	str.32
Gastro Lika – restorani.....	str.31
Onako ispod Kapele.....	str.36
Foto mjeseca.....	str.37

*"S vodopada Niagare obasja planetu
Da je Tesla otac struje, poznato je svijetu.
Danas cijelo čovjечanstvo slavi velikna
Genija iz Like, iz sela Smiljana".*

Priča iz ličkog kraja

Kako se to kod nas sadi krompir?

Čim malo svane eto posla za narod. Najprvo ispeljat đubar, izorat pa dalje ki ča treba. Neki još sijedu, neki sadidu vrtal a neki krompir. Al kod nas je najbitnije ki će prvi počet, jer kad jedno krene to sve ide lančano jedno za drugim. U roku tjedan dan moradu svi imat posađeno sve jer je inače sramota. Tako to ide. Nešto se u zadnje vrime to malo minja pa se ne gljeda baš da bude tako u kratkom vremenu. A već evo dvi godine narod je to vrime zeznulo. Lani se okišavilo pa su neki krompir posadili tek krajem maja a ni ve godine ni krenulo bolje. No ča je najbitnije je da su ga svi skupa u isto vrime kopali van, i ni ča su početkom četvrtog i ni ča su krajem petog sadili.

E sad, kako se sadi to vlja svi znadu. To ni nikakovo mudro slovo. Bitno je sabrat težake i posal more krenut. Kad se komad sredi za sadnju, napravidu se redi. Moredu i kućice ali to više niki ne dela, osim bakic po vrtli. Čim se napravidu redi sadnja more krenut. E i bitno je imat dobro sime za sadit. U novije vrime se počelo to sime kupovat jer vo domaće kažedu da više ni baš dobro.

Sićam se ja ko da je juče bilo kad smo mi prije sadili pa baba reci: „O draga, daj tog Marka još vodek posadi, on je najbolji krompir“. Sad tog Marka jadnog više niki ni ne spominje.

Al da se vratimo na sadnju. Svaki sebi u kantu natovari krompira i svaki u svoj red ide. Mera za kućicu je noga odnosno stopalo. Normalno da neće svaka kućica u svakom redu bit jednakojer ni isto kad ti sadi čovik sa capom broj 48 ili ženica sa nogicom broj 38 al bar ćedu u redu kućice bit lipe. Kad se malo odmakne od početka, ni ki znadu zagrnjevat primadu se motike i počnedu zagrnjevat. I tako dok se ne posadi celi komad. Ili dok ne nestane simena, ali to ni baš čest slučaj kod našeg naroda. Još se puna prikolica kući zna otpeljat jer se dopeljalo za celo polje posadit. Kad se dojde do kraja sa sadnjom kod nas je običaj da se baci par krompirov nako u rede pa se kaže: vo je za nas, vaj je za miše, vaj je za crve, vaj je za rod, vaj je za plod i tako dalje.

Nakon sadnje običaj je okripit se. Malo se pojti, popi i ide kućam dok se ne vrati pomaganje težaku.

Priča iz ličkog kraja

Jurjeva u Jezerani 2017

Slike Daniela Vranic

Iz starog albuma

Jurjeva u Jezerani 2017

Zima 1929.

Tijekom samo jedne noći napadao je u visini od punih 100 centimetara. U Gospiću je istog dana zabilježena najniža temperatura do sada zabilježena u Hrvatskoj od -36°C , dok je u Čakovcu bilo tih dana -35°C . Snijeg je pao čak i na otoku Krku, a zaledilo se i more u Kvarnerskom zaljevu. Ta najhladnija „zima stoljeća“ bila je uzrok da je na Sredozemlju u gradu Solunu zabilježeno čak -33°C , a na Siciliji -26°C . Te zime snijeg padao je i u Splitu, a u Dubrovniku ga je bilo čak 20 centimetara!

Prvi vlak iz Zagreba za Dalmaciju je zbog zime krenuo te godine tek 20. ožujka.

Zanimljivo je napomenuti da je Island većeg dijela zime imao natprosječno toplo vrijeme, a proljetni radovi su počeli već u veljači, kao i u dijelu Skandinavije.

Ovako neobično oštra i dugotrajna zima na našem području može se objasniti pomicanjem polarne fronte znatno dublje na jug Europe nego je to uobičajeno što je omogućilo prodiranje ekstremno hladnog zraka sve do Afrike.

Preuzeto: <http://narod.hr/kultura/12-veljace-1929-zagreb-pao-najveći-snijeg-u-povijesti>

Iz starog albuma

10 atraktivnih lokacija u Ličko-senjskoj regiji koje trebate posjetiti

Zavrtnica, najljepši fjord u sjevernom dijelu Jadrana

Uvala je dugačka oko 900 m, a široka 50 - 150 m. Zbog svojih prirodnih vrijednosti još 1964. god proglašena je zaštićenim krajolikom, a od 1981. god sastavni je dio Parka prirode Velebit. Početkom prošlog stoljeća napravljeno je šetalište i terase u samom središtu zaljeva da bi se sprječilo daljnje propadanje. Za zaustavljanje bujica, posadili su se u suhozidu, na kaskadama i terasama, čempresi, alpski bor, smokva, crnika i drugo drveće. Zavrtnica je danas stanište 129 biljnih vrsta, od čega 100 autohtonih.

Kako doći:

Do Zavrtnice možete doći iz Jablanca, polusatnim hodom pješačkom stazom uz more. Ukoliko je u vama više planinarskog i avanturističkog duha, u uvalu se možete spustiti planinarskom stazom iz sela Zavrtnica.

Velebit, Premužićeva staza

Vršne dijelove sjevernog i srednjeg Velebita, od Zavižana do Baških Oštarija, povezuje 57 km duga Premužićeva staza, nazvana po svom projektantu Anti Premužiću, (1889. – 1979.) znamenitom graditelju putova i staza po Velebitu. Gradnja staze trajala je svega 3 godine (1930-1933.). Radove su izvodili brojni radnici iz podvelebitskih sela. Izgradnjom staze omogućen je pristup u najnepristupačnije i najljepše dijelove Velebita dotad poznate samo malom broju stanovnika. Po što nema velikih uspona njome mogu proći i ljudi koji nisu navikli na planinarenje. Utočište mogu pronaći u nekoliko planinarskih objekata koji se nalaze u blizini staze. Visinska razlika između najviše i najniže točke u cijeloj njenoj dužini je samo 200 metara. Zidanim serpentinama; podzidima, polutunelima i mostićima prolazi kroz najdivljiji i najnedostupniji velebitski krš. Po svemu tome i po uklopljenosti u prirodni okoliš, može se nazvati remek-djelom graditeljstva.

Kako doći:

Početak staze blizu je planinarskog doma Zavižan, a vodi preko prijevoja Veliki Alan i nastavlja se do Oštarijskih vrata.

Bili su to ljudi

Legenda iz Smiljana

Hrvatski su prostori osim po prekrasnoj prirodi poznati i po nekoliko genijalnih i velikih ljudi. Najveći od njih je Nikola Tesla, legenda iz Smiljana.

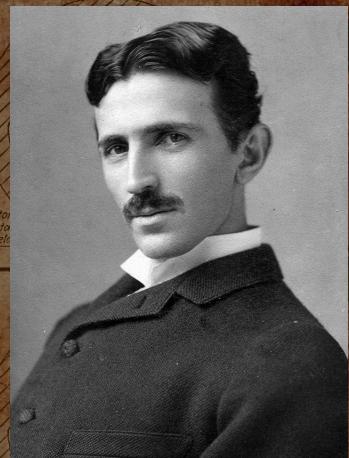
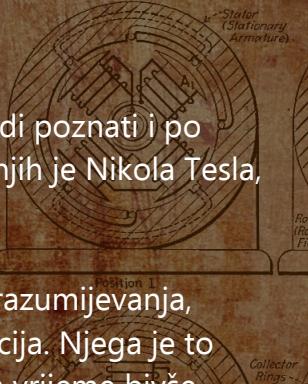
Teslin lik bio je uzrokom raznih razmirica, nerazumijevanja, podmetanja i namjerno pogrešnih interpretacija. Njega je to pratilo još za života, a na ovim prostorima, za vrijeme bivše Jugoslavije, a pogotovo u zadnjih dvadeset godina od raspada Jugoslavije, svađa oko Tesle poprimila je groteskne razmjere.

Naravno, za lik Nikole Tesle uopće nije važno što neki sumnjičivi tipovi iz Srbije ili Hrvatske imaju reći o njemu. Lik Nikole Tesle ne ovisi o njima jer je Tesla daleko prevelik za ove prostore. Tesla je legenda, legenda iz Smiljana, komadićka Like koji je s Teslom ušao u povijest civilizacije. Taj je Teslin Smiljan udaljen 104 km od Karlovca, 148 km od Zagreba, 438 km od Budimpešte, 617 km od Praga, 8995 km od Colorado Springsa, ... kao što to pokazuje kameni "putokaz" u Memorijalnom centru Nikole Tesle u Smiljanu (ispod). Smiljan u centru svijeta. Moj slovenski kolega čestitao mi je nedavno Teslin dan, a ja sam mu zahvalio i tmurno odgovorio da znam kako će se ovdje to proslaviti - neadekvatno i s prežvakanim pričama o Tesli Srbinu i o Tesli Hrvatu. Tad sam čuo najbolju primjedbu o Teslinoj nacionalnosti. Moj kolega Slovenac lijepo mi je objasnio da Tesla nije bio ni Srbin ni Hrvat ni Austro-Ugarin ni Amerikanac nego **Marsovac!**

E pa ako želite vidjeti gdje se Marsovac rodio, morate posjetiti Smiljan pokraj Gospića.

Teslin lik se šeretski i zatajno smješka s putokaza pokraj autoputa i upućuje sve zainteresirane da se s njega skinu kod izlaza Gospić. Od izlaza do Memorijalnog centra Nikole Tesle u Smiljanu je oko 8 km, a put je dobro označen. U centru će vas dočekati izvrsna skulptura Nikole Tesle, rad Mile Blaževića (fotografija iznad). Blažević je u svojoj skulpturi uspio postići veliku fizičku sličnost, a ujedno i sugerirati nešto od Tesline osobnosti - Blaževićev Tesla, potpuno odvojen od svoje okoline na koju ne obraća nimalo pažnje, zuri u dvije polukugle koje drži u rukama. Te su dvije polukugle njegov svijet, ništa ostalo nije važno. To je Nikola Tesla kakvog i ja poznajem.

Memorijalni centar je kompleks od 5 građevina: pravoslavne crkve u kojoj je služio Teslin otac Milutin, Tesline rodne kuće, drvene kućice sa slamnatim krovom (fotografije iznad i ispod) čija mi je namjena nepoznata, te dva naknadno izgrađena, skoro montažna objekta. Jedan od tih objekata je navodno replika Tesline ispitne stanice iz Colorado Springsa iz

Bili su to ljudi

1899.-1900. godine (fotografija ispod). U tom se objektu demonstrira generiranje visokofrekventnih struja (Teslina zavojnica, Teslin transformator), električnih izboja u zraku i induciranje emisije svjetlosti u neonkama. Djeca se tome vesele. *Star Wars*. Šteta što traje daleko prekratko.

Najzanimljivije je uređena Teslina rodna kuća (fotografija ispod). U prizemlju se nalazi nekakva vrsta *timelinea* koja opisuje svijet za vrijeme Teslina života i njegove

doprinose. Događaji su dobro izabrani i omogućuju i slabije obaviještenom posjetitelju da pozicionira Teslin lik u povijesti, znanosti i izumiteljstvu. Možda je najupečatljivija zvučna kulisa koja prati posjetitelje. Galama djece, ptice, crkveno pjevanje pravoslavnog obreda, narodne pjesme, zvukovi potoka, drveća, zvukovi Teslinih izuma, zujanje ... Sve je to složeno jako profesionalno i ugodno i omogućuje da se kuća "otvorii" prema svojoj okolini, prema poljima i

brdima i potoku Vagancu i prema povijesti i vremenu koje je prošlo otkad je mali Tesla trčao oko kuće. Dizajn zvuka djelo je Vjerana Šalamona.

U potkovlju kuće nalaze se replike Teslinih izuma, turbine, motori, Teslina zavojnica i rotirajuće metalno jaje koje radi na principu indukcije u metalu koji se nalazi u rotirajućem elektromagnetskom polju. Izumi su prilično dobro odabrani i reprezentativni su, ali ih je premalo. Fotografiranje je zabranjeno iz meni nejasnog razloga.

Nažalost, pravoslavna je crkva (fotografija iznad) zatvorena za posjetitelje što je po mom mišljenju veliki propust jer se kladim da mnogi od turista koji ovdje dolaze nikad nisu ušli u crkvu istočnog obreda (dok sam ja bio u Smiljanu video sam jednu obitelj Slovaka i Talijana).

Na Memorijalnom centru treba još mnogo raditi. On slabo odražava Teslinu veličinu. Za početak trebalo bi načiniti još mnogo demonstracija Teslinih izuma i to u velikom formatu, kako je i sam Tesla volio: spektakularno, zabavno, šokantno, vatreno, zastrašujuće, uznenirajuće, zadivljujuće.

Zamišljam predvečerje u centru gdje se na otvorenom događa spektakl svjetla i munja. Jer Tesla je bio gospodar munja. Tesla je,

Bili su to ljudi

osim što je bio izumitelj i znanstvenik, bio i umjetnik-performer. Mnogo njegovih demonstracija može se u potpunosti razumjeti tek kad ih se gleda kao performanse.

Nažalost, centar to ni približno ne pokazuje. Očigledno je da nedostaje entuzijazma. Takvo je valjda vrijeme...

Ako centar i ne zadovoljava posjetitelje poput mene i sve one koji smatraju da Tesla zaslužuje mnogo više, lička priroda vas neće iznevjeriti. Lika je teritorij gdje se planina počinje spajati s mekšim kopnom, u kojoj stijena i trava miroljubivo koegzistiraju i gdje su boje jedinstvene. Žuto, narančasto, crveno, zeleno i plavo. Fotografija iznad prikazuje pogled s pozicije Tesline rodne kuće.

U Smiljan treba doći, ako ni zbog čeg drugog, a ono da vidite krajolik u kojem se rodio Marsovac. Legenda iz Smiljana.

Izvor: http://www.antoniosiber.org/legenda_iz_smiljana.html

FIG. 237.—The operating principle of the synchronous motor.

Position III

Position IV

[Facebook.com/likaholicarka](https://www.facebook.com/likaholicarka)

Bješte, idu Ličani !

Priča iz ličkog kraja

Dnevnik slučajnog prolaznika: Neki su tužni i u proljeće

Pripremio: Ivan Tominac, likaclub.eu

Malo sam zbumen i vidno nesiguran u ovo što pišem. Svi smo primijetili da je proljeće snažno zakoračilo u naše gradove. Sve se rasvalo, a temperature su u rapidnom rastu. Ugodno je prošetati gradom, rasterećen, tek u kratkoj majici. Tako sam i napravio. Sunčan dan, sjedio sam u klimom ispunjenoj zgradi, a sunce i nas slučajne prolaznike posmatrao sam tek kroz prozor. Najgora moguća situacija, sunce je tek zasjalo, grad je tek živnuo, a ti sjediš u nekoj osvjetljenoj zgradi dok se u tebi sve kotura od uzbuđenja. Stalno pogledavaš na sat i čekaš da sa kazaljke poklope do trenutka kada ćeš moći nonšalantno odšetati. Ne kao barbarin, ali veseo, više kao dijete. Pola jedan. Brzo će pola jedan iako je tek jedanaest. Prolaze mi kroz glavu rasvjetane voćke, zelene livade i šljivici. Kada maštam, maštam 4D. Vidim, čujem i osjetim. Na pamet mi padaju raznorazni stihovi, pa otvaram još jedan dodatni notes na svom mobitelu. U naletu inspiracije ispisujem stihove za svoju Liku, sjećam se svih trenutaka. Mogu ih predočiti. Dok profesor priča o dosadnim Sumeranim, ja se prisjećam svoje Like. Prisjećam se svog djetinjstva i obilja bezbrižnosti. Shvaćam koliko sam odrastao i koliko mi se ne da biti. Ovaj svijet je ozbiljan. Na putu do zvijezda puno je trnja, a imam osjećaj kad si malen zvijezde su ti nadohvat ruke. Poskočiš i ugrabiš onu koja ti se sviđa, pa ju vratиш i opet uzmeš kada poželiš.

Kazaljke pokazuju pola jedan. Sloboda. Gotovo, pa sam otrčao iz predavaone. Sunce mi je odgovaralo na sva pitanja. Smiješio sam se. Ljudi mi često zamjeraju da se malo smijem. Sada ste me trebali vidjeti, trebali ste vidjeti koliko malo mi je bilo potrebno. Ne smijem se jer mi nije smiješno, a na slikama bolje izgledam ozbiljan. Riješeno.

Zelena mi je omiljena boja, a oko mene je sve zeleno. Osim tramvaja i zgrada, ali briga me, fokusiran sam na zeleno. Nije zeleno kao što sam znao vidjeti. U Lici je zelenije. U Lici je ipak ljepše, ali zadovoljan sam. Cvijeće me pozdravlja. Ljudi sjede na travi, pa sam im se

odlučio pridružiti. Kupio sam kavu za van i sjeo na travu. Stavio sam slušalice i pustio pjesme Jelene Rozge dok je još zvučala kao da zna što radi. Akoooo poludiiim i pođeeeem za tebe... Pjevušio sam, osjećao sam se zaljubljen, a nisam zaljubljen. Sretan sam. Samo toliko. Otkucalo je tri sata. Moram požuriti doma, ali pješice ču. Ni karta od četiri kune me neće natjerati da se vozim tramvajem. Stigao sam na glavni kolodvor. Požurio sam vidjeti kada mi ide sljedeći vlak i nazvati mamu da dolazim. Tri propuštena poziva. Doma će mi reći: "Evo ti trava ispred kuće, pa sjedi." Joj, mama!

Na izlasku, eto realnosti za mojim ramenom. Potapšala me. Okrenuo sam se, bila je sjeda, s borama duž citavog lica.

Realnost progovori: "Mladiću, imaš li možda koju kunu?"

"Ne znam pogledat ču", zastanem pregledavajući džepove.

"Idem iz bolnice, a treba mi još desetak kuna da kupim kartu za doma", kaže realnost.

"Stvarno? Zar stvarno?", pomislih u sebi.

Našao sam pet kuna i dao ih gospodinu. Nisam imao ništa drugo od sitniša u tom trenutku. Ne znam je li samo pokušao iznuditi novce od mene služeći se trikom, no s druge strane ovaj problem postoji. Postoji problem koji govori da si ne možemo priuštiti adekvatnu zdravstvenu skrb ako nismo novčano potkovani. Ima li zdravlje cijenu? Izgleda. Visoku cijenu. Dok smo mi sretni, netko je tužan. Ja sam ležao na travi, a netko je izlazio iz bolnice. Netko je u tom trenutku dobio užasnu dijagnozu. Nekima život uskraćuje osjećaj sreće, a mi koji možemo biti sretni, nismo. Budimo sretni. Nadimo sreću u malim stvarima jer dok smo sretni svijet će biti ljepše mjesto. Učinimo ga ljepšim mjestom.

Vidimo se na travi!

Priča iz ličkog kraja

**Danas kupite ča
imate za kupit,
neka jutra svimi
bude**

PRVI MAJ!

priče iz ličkog kraja

Priča iz ličkog kraja

U zavičaj krecem
da ti javim samo
koga da pozdravim
kada dodem tamo?

photo/S.Murković

B.B. Martinović

Priča iz ličkog kraja

Košuljicu izvezla mi mati

Pripremila: Viktorija Robić, likaclub.eu

S dolaskom proljeća i pojavom sve jačeg sunca i toplijeg vremena svi mi najčešće uvodimo promjene u naše ormare, pa tako pakiramo svu onu zimsku robu za koju se nadamo da nam neće trebati sve do sljedeće zime. Osim što pakiramo sve te džempere, pulovere i ostale deblje stvari na isti način vadimo one laganije majice i stavljamo ih u ormar. Držeći u rukama crnu majicu kratkih rukava s uzorkom kokica i velikim natpisom „popcorns“, a koju sam kupila jer je bila na sniženju i za koju još uvijek nisam našla prigodu da ju obučem, stala sam i razmislila o tome koliko mi zapravo danas imamo mogućnosti i izbora za kupnju odjeće i kako sami biramo baš ono što želimo i što nam se sviđa.

Danas, pošto već držim majicu u rukama o njima sam i razmišljala, imamo majica kratkih rukava, dugih rukava, majica bez rukava, crop top majica, sportskih, pamučnih, šljokastih, svilenih i čipkastih majica. Zatim imamo majica s

uzorkom ili printom i sve to u svim mogućim bojama i nijansama. Osim majica tu su košulje, haljine, korzeti, jaknice i niz drugih stvari koji nam dolaze u raznim oblicima, veličinama i bojama. Svi mi ma koliko tih majica kupili uvijek će se na policama trgovina naći neka kakvu nemamo. Moda i njeni dizajneri svakodnevno nas obasipaju novim trendovima i izgledom odjeće da smo jednostavno navikli biti „nezasitni“ kupovinom jer taman kad mi nabavimo nešto najnovije oni osmisle nešto još novije što nemamo, i tako iz kruga u krug iz dana u dan.

Jesmo li se ikada zapitali kako je to nekoč izgledalo?

Nekoč tolikog izbora robe nije bilo. Postojala je košulja, haljina i debela maja, i to je bilo to. Ako ste trenutno u čudu zbog ove informacije onda će vas još više začuditi informacija da osim što je to bio jedini izbor postoji još nešto što ga sužava, a to je boja. Boja svega toga bila je jedino i isključivo bijela, osim debele maje koja je znala biti i siva. Prije se sve šivalo, plelo i tkalo na ruke, a materijal koji se koristio bio je domaći odnosno ono što se imalo u kući. Koristilo se domaće platno od kojeg se i izrađivala većina odjeće. Osim platna koristio se još i lan pa su košulje zato i bile isključivo lanene ili pamučne.

Djevojke i žene imale su dvije košulje odnosno jednu košulju i haljinu. Haljina je bila platnena, deblja i grublja od košulje. Bila je duga i nosila se čitave godine. Ljeti bi se nosila sama, a zimi se preko nje još stavljala debela „alja“. Nju su djevojke koristile svakodnevno bilo da rade u polju ili obavljaju kućanske poslove. Osim nekoliko pučaca (dugmadi) kojima je bila kopčana nije imala nikakav drugi ukras na sebi. Oni koji su bili malo imućniji stavili bi još i čipku oko rukava. Košulja je bila lanena i bila je tanja. Košulja se nije nosila svakodnevno već na misu ili na neke

Priča iz ličkog kraja

posebne i svečanije prigode. Košulja je bila kraća i preko nje se obavezno morala nositi „alja“.

Košulja je također na sebi imala nekoliko dugmadi, ali bi se čipka osim oko rukava stavljalaa i oko vrata. Čipka je bila sitna kupovna ili vezena ručno.

Muškarci su također nosili bijele platnene košulje, ali s kragnom. Oni su također imali po dvije košulje. Prva je bila ona platnena i deblja koju su nosili svakodnevno i samostalno, a onu lanenu nosili bi ispod bušta ili lajbaka (prsluka) ili kožuna. Njihove bi košulje također imale nekoliko dugmadi i čipku na prsima tzv. poprsnicu koju su žene ili majke izvezle. Zimi bi muškarci nosili debele maje koje su osim bijele znale biti i sive boje pletene od ovčje vune, dok bi žene nosile samo bijele debele maje, danas popularno zvane puloveri ili kardigani.

Unatoč malom izboru i jako velikoj sličnosti odjeće ljudi se nisu zabrinjavali ili žudjeli za nečim boljim i drugačijim već su bili sretni da imaju i to što imaju. Ponosili bi se kada bi njihova majka ili žena bila ta koja je znala vesti pa im je uz čipku na rub rukava izvezla simbol žita ili cvijeta. Upravo su to bile razlike po kojoj se svaka košulja razlikovala od druge i po tim se mustrama znalo tko dolazi iz koje kuće jer je svaka žena imala svoj način na koji štrika ili veze. To je bio, po današnjem razmišljanju, njihov zaštitni znak ili logo po kojem su se prepoznavale.

Danas u silnom izobilju majica, haljina, džempera i svega ostalog mi smo i dalje nesretni jer nam ili roba nije markirna ili ju nismo kupili u super popularnom trgovачkom centru ili nemamo majicu baš te i te boje ili baš s tim i tim uzorkom, pa umjesto da uživamo u onom što imamo mi tugujemo i žudimo za onim što nemamo.

Ujutro kad ustanemo iz kreveta nemojmo odmah gundati kako nemamo što za obući već budimo sretni što imamo nekoliko različitih majica koje možemo svakodnevno mijenjati, nađimo konačno prigode i za one majice ili stvari (poput moje majice s natpisom „popcorns“) i nosimo ih zadovoljno jer imamo izbora i jer imamo mogućnosti i jer smo si sami baš tu majicu izabrali znajući da naši stari to nekoć nisu mogli.

Priča iz ličkog kraja

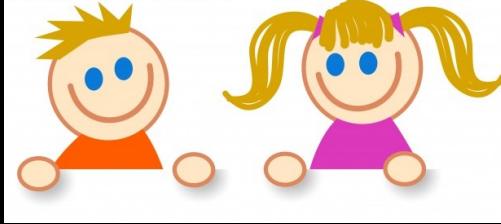
Kako su se i kakva su se imena nekoć davala djeci?

Pripremila: Viktorija Rogić, likaclub.eu

Oduvijek mi je bilo zanimljivo čitati razne članke na temu „Najljepša dječja imena“ ili „Koje ime dati svom djetetu“, a pogotovo „Top 10 dječjih imena“, jer sam se pitala tko zapravo odlučuje o tome koje je ime najljepše ili koje bi ime netko trebao dati svom djetetu? Jeste li se ikada zapitali zašto se vi zovete baš tako i što je to utjecalo na vaše roditelje da vam daju baš to ime. Dakle, kao što ste mogli i zaključiti ova kolumna posvećena je našim imenima.

Kako su se i kakva su se imena nekoć davala djeci?

Prije su se djeci davala Biblijska odnosno svetačka imena pa zato nije ni čudo da je u Lici u svakom selu bilo i po nekoliko Ivana, Stjepana, Tomislava, Josipa, Luke ili Petra, a uz njih bio je i poneki Andrija, Marko, Filip, Ante, Nikola, Frane ili Jure. No zanimljivo je kod imena bilo što su tako zvali samo na papiru, a u stvarnosti su se odazivali ili na skraćenice ili izvedenice od njihova imena pa je tako Ivan bio Iva ili Jiva,

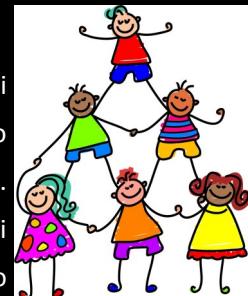
Petar – Pera, Tomislav – Toma, Stjepan – Stipa ili Stipica, Matej – Mata ili Mate, Frane – Franja, Nikola – Nina, Andrija – Jandra i razne druge izvedenice. Muška imena su se zapravo nasljeđivala pa je tako prvi sin koji bi se rodio naslijedio očevo ime, koje je njegov otac naslijedio od svojeg oca, kako bi se loza nastavila. Ostali sinovi dobivali su imena po stričevima ili ostalim precima iz obitelji.

Ženska imena također su nasljeđivana po majkama ili bakama, ali su davana i po cvijeću ili također iz Biblije. Pa su najčešća bila Dragica, Ružica, Mandica, Ivana, Katica, Lucija, Marija, Eva, Ana, Mira, Slavica, Franca i sl. Ženska su imena također imala svoje umanjenice ili izvedenice po kojima su se zapravo djevojke i žene odazivale. Pa su tako bile Ružica – Ruža ili Roža, Mandica – Manda ili Mande, Katica – Kata ili Kaja, Lucija – Luce, Marija – Mare, Ana – Ane, Slavica – Slave i sl.

Osobito se pazilo na određene svetce u kalendarskoj godini pa ako bi se dijete rodilo na neki svetak, govorilo se da si je izabrao i ime. Prilikom krštenja obavezno se upisivalo to ime, a ponekad se dodalo i ime koje je naslijedilo po ocu ili majci pa se događalo da dijete ima dva imena i često se dešavalо da dok ne krene u školu ne

bi niti znao koje mu je pravo ime upisano.

U selu je prije znalo biti i po nekoliko osoba istog imena ili prezimena što je tada bilo i normalno jer se osim ovih nekoliko navedenih imena druga nisu ni koristila niti se za njih znalo. Tada bi svaka obitelj imala svoj nadimak pa bi se uz ime dodao i nadimak po kojem se raspoznavalo o kome se točno radi, a o

Priča iz ličkog kraja

nadimcima čemo neki drugi put.

Danas kod nas još uvijek u nekim obiteljima možemo vidjeti isto ime kod oca i sina što nam se čini pomalo i smiješno no nekoć je to bila tradicija i čast. Prvi sin u kući uvijek je bio posebno veselje baš zbog tog nastavljanja loze odnosno nastavak imena i prezimena. Imena su prije bila izvorna i domaća, ali i svetačka što se prije jako gledalo i cijenilo. Dok je danas situacija znatno drugačija.

Danas roditelji daju svakakva imena svojoj djeci pa se po imenu više i ne zna tko je od kud, ponekad po imenu ne znamo da li je muško ili žensko. Danas se sve više koriste strana imena koju djeca dobivaju po poznatim nogometnima, glumcima iz filmova ili serija, popularnim pjevačima ili bilo kojim drugim javnim osobama poznatim širom svijeta. Sve se rjeđe koriste ova naša stara, izvorna i domaća imena. Danas više sinovi ne nasljeđuju imena svojih očeva, a sve se manju daju imena i po ostalim precima iz obitelji.

Žalosno je zapravo to kako svi mi žudimo za nečim novim i neobičnim i ne shvaćamo koliko je zapravo ono naše staro i izvorno posebno i lijepo. Kao što su nama lijepa strana imena tako su i strancima lijepa i posebna naša imena pa stoga ne dozvolimo da se Ivan, Petar, Stjepan i Josip pretvore u Ronald, Ezela, Rikarda ili Eduarda.

Čuvajmo naša imena jer ona su uvijek bila dio nas i dio naše osobnosti.

Bili su to ljudi

Bili su to ljudi: Nela Eržišnik – Ikača

Izvor: [wikipedia.com](https://hr.wikipedia.org/wiki/Nela_Eržišnik)

Nela Eržišnik (Banja Luka, 18. lipnja 1922. - Volosko, 14. kolovoza 2007.), hrvatska komičarka, rođena pod imenom Nevenka Maras. Prvom udajom mijenja ime u Nela Eržišnik, a drugom, za Zvonimira Blaževića 1952., u Marija Blažević (Marija je bilo njeno krsno ime).

Djetinjstvo i mladost

Rodila se u obitelji Ivana i Matilde Maras u Banjoj Luci. Sestra je glumice i književnice Slavice Maras-Mikulandre. Djetinjstvo je provela u Gospicu i Otočcu, gdje je završila pučku školu i tri razreda gimnazije. S obitelji se preselila u Zagreb 1935., gdje je završila gornjogradsku gimnaziju. Kao mlada djevojka u doba NDH radila je u glavnoj pošti u Jurišćevoj ulici. Poslije Drugog svjetskog rata završila je 1948. studij glume na Zemaljskoj glumačkoj školi u Zagrebu.

Glumačka karijera

Glumačku karijeru počela je u Hrvatskom narodnom kazalištu, a 1953. prelazi u Zagrebačko dramsko kazalište (kasnije Kazalište Gavella). Proslavila se osobito 1952. naslovnom ulogom u Aristofanovoj „Lisistrati“. Kazališnu karijeru završila je naprasno naslovnom ulogom u Nušićevoj „Gospodji ministarki.“

Filmsku karijeru počela je 1950-ih i 1960-ih godina kao filmska glumica u hrvatskim filmovima „Sinji galeb (1953)“, „Jubilej gospodina Ika (1955)“, „Ne okreći se, sine“, „Svoga tela gospodar (1957)“, „Samo ljudi (1957)“, „H-8“, „Signali nad gradom (1960)“, „Martin u oblacima (1961)“, „Breza (1967)“.

Komičarka

Krajem pedesetih godina u humorističnoj emisiji Radio Zagreba "Porodica Veselić" javlja se kao kućna pomoćnica Marica Hrdalo, čiji lik razvija i u drugim radioemisijama (Veselo veče, Vesela revija) i javnim nastupima, te kao obična, jednostavna žena komentira aktualnosti u zemlji i u svijetu te stiče osobitu popularnost. Drugi lik koji je paralelno tumačila bila je lička seljanka tetka Ika (Ikača). Kao komičarka obišla je mnoge krajeve i zemlje te imala velik broj susreta s publikom. Među njezinim poštovateljima bio je i Josip Broz Tito.

Zanimljivosti

Za vrijeme Domovinskog rata podržavala je obranu domovine. Početkom 2000-ih privukla je pozornost otvorenim pismom što ga je poslala Miodragu Petroviću Čkalji, srpskom komičaru, kad je čula da njezin kolega i komičarska legenda nekadašnje Jugoslavije trpi krajnje siromaštvo kao zaboravljeni umirovljenik.

2003. objavljena je njezina autobiografska knjiga „Moja tri života“.

Nagrade

2006. je dobila nagradu 3. nagradu Dubravko Horvatić, za memoarsku prozu objavljenu u Hrvatskom slovu 2005. godine.

Filmografija:

Televizijske uloge

"Poletarac" (1979.)

Filmske uloge[uredi VE | uredi]

"Breza" kao Dora (1967.)

"Sablasti" (1964.)

"Martin u oblacima" kao prevarena žena (1961.)

"Signali nad gradom" kao gazdarica (1960.)

"Uzbuna u Grand Hotelu" (1960.)

"H-8" (1958.)

"Samo ljudi" kao tetka Ema (1957.)

"Svoga tela gospodar" kao Barica (1957.)

"Ne okreći se, sine" kao žena na prozoru (1956.)

"Jubilej gospodina Ika" kao Flora Krkač (1955.)

"Koncert" kao Barbara (1954.)

"Sinji galeb" kao Mare (1953.)

Tete Marice "nuglić"

Vaša teta Marica

Bolje s 20 u penziju, a s 40 na posao. Sad ionako dočekaju 40 bez posla, a do tad, da bar išta kapne...

Imati dijete, mnogi to shvate doslovno. Imati = posjedovati. Na žalost... Imati dijete je dar, velika sreća i velika odgovornost. Kao majka, u ruke sam dobila neizbrušen biserčić. On je već netko, po svojoj prirodi i genetici, a na meni je samo da ga pažljivo doradim, bez velikih zahvata i ogrebotina. Tek toliko da shvati, kako je samostalno biće, koje će kod mene imati pomoći, ako zatreba. Kad vidim da samostalno leti, to mi je najveća nagrada i uspjeh. Najjača je ona veza, kad osjetite da vam je darovana sloboda. Iz te veze nitko neće bježati. Uvijek će postojati kao sigurnost u mislima, a ne kao okov oko srca. Na žalost, previše je primjera roditelja koji su od svoje djece pokušali, pa često i uspjeli stvoriti pijune. Lutke koje drže na koncu i povuku kad im zatreba, pozivajući se pritom na već poznatu "ja sam te ohranio/la". A pritom doslovno smatraju da su vlasnici ne samo djece, nego i njihovih života. E, oprostite. Život je samo jedan. I to treba svima biti jasno. Drage majke, imale ste svoju priliku, za svoj život. Sad slijedeće generacije imaju svoju priliku. Tako je bilo oduvijek, tako bi trebalo biti zauvijek. Živjeti svoj život, a ne tudi... i pustiti druge da žive...

Priča iz ličkog kraja

Kad bi mame znale, kako to vrime leti i proleti... Mislim da bi tad još više uživale u svakoj sekundi sa svojom dicom.

Ali, sitimo se toga uvik nekako kasno. Jedino je srića da nam je život dal unučad za popravni ispit...

priče iz ličkog kraja

*Kad Ličanka
Pivu ličku plača
Onda je od pet posto
jača
Uđara u glavu i oči
Hoće srce da iskoči*

Priča iz ličkog kraja

Snig u Travnju !

Photo : ivana pavlovic sokolica.

Photo: lucy lenna

Priča iz ličkog kraja

snig u travnju_photo fblicka kuca

Priča iz ličkog kraja

Stric Mata

Vrati se Stric Mata kući s posla i već s vrata viče:

Mare, ča si mi skuvala za ručak, gladan sam k'o vuk?

Teta Mare sidi u dnevnoj sobi i mrtva ladna odgovori:

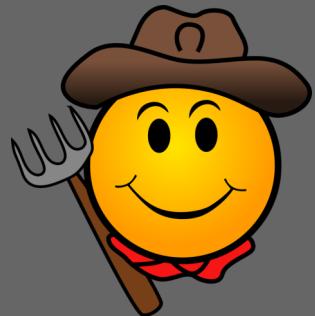
- Niš !

Stric Mata se naljuti :

- Mare, pa i čer je bilo niš za ručak?

Teta Mare nastavi gledati televiziju i ispali:

- Lej Mata, računaj da sam čer skuvala za dva dana!

Priča iz ličkog kraja

Legenda o sv.Jurju

Izvor: lukin portal.hr

Legenda govori da je nekoć postojao mladi i plemeniti vitez Juraj. Jako je volio pomagati ljudima, a posebno je volio životinje. Juraju je bila draga sva priroda i cvijeće, i drveće, i male, i velike životinje. Često je jahao na svom konju diveći se čarima šuma, polja, potočića i svega što ga je okruživalo.

Jednoga dana Juraj je čuo da je u nevolji neka daleka zemlja. Zemlju je napao veliki zmaj koji je uništavao sve što su stanovnici te zemlje radili - trgao im je cvijeće, gazio sa svojim velikim stopama po pšenici, tjerao im je životinje i jako su ga se bojali. Ono što ih je najviše uplašilo bilo je to što im je oteo princezu koju su jako voljeli.

Juraj im je odlučio pomoći. Otputovao je na svom konju do te zemlje i pronašao strašnog zmaja. Prvo ga je lijepo zamolio da ne uništava ono što su drugi ljudi stvorili zajedno s prirodom, ali zmaj ga nije želio slušati nego je još i vatru rigao na njega. Kad je Juraj vido da je život mlade princeze u opasnosti, snažno se nabacio kopljem na zmaja i ranio ga tako da je ovaj netragom nestao iz zemlje koja je ponovno postala sretna.

Ljudi su jako voljeli Jurja koji je postao junak.

Teta Kate "Ottozet"

NOVA IZVORNA !

Krunpiri se krumpiraju ,
Krunpiri se ne diraju,
Diraju se sam gotovi -
Ki na stol meće i divani izvoli!
Op..op..ošini po prašini!

Zač san ja vakov tekst poznate domaće pisme vrgla?

Zato ča divanin istinu. Olipšali dani, mraz je ofuril ča se ofurit da.. bit će ga još, tako vi prognozeri velidu. Nek će.. ni me više za niš briga. Mi smo po narodu uvik sadili krunpir nakon prvog maja.. nek me isporavi neki ako laž divanin.. dakle na von našen području je vajk tako bilo..dakle.. pripremljeno sime.. izorano, izfrezano.. ma milina od zemlje.. i sad ima tog simena! Treba se okupit ..vrgnut krunpir u zemlju..zagnut i idemo čekat da nagnedu ne zlaćane! Al dok one dojdenu bit će još i sniga i oluje. Vako.. mene to ne muči.. mene muči ča sad, kad ga treba posadit, svi imadu nekakove obaveze.. vaj na službenon putu, vaj dela popodne, vaj je Zub isčupal pa ga straj da ga na krunpirišću ne propuše, vaj u školi, vaj je nogu šundral na asfaltu jerbo je til lokvu zaobići..i da ne nabrjan! Majke ti mile ..osta Kate sama! Neka.. nema veze.. samo ča san ja ipak zericu mudrija! Rekla san da san termin prominila.. sadit čemo za vikend i najavila da će na ražnju okrenut jednu bleju!

Ajmee narode moj.. vaj taman dolazi na vrime, vog će rana popuščat, vaj nema škole, a vaj ča je nogu šundral kupil je pomadu i već je sve popuščalo!

Alaaa miline.. kad se svi saberedu..ja in motike vrgnen u ruke i kante pune simenskog krunpira! A kad lipo završidu, a oćedu.. ja će zaleći na ležaljku, nazvat ne ča nosidu no okruglo testo sa nin paradajzon i naručit nu veliku džambo kako dica zovedu.. pa nek vididu kako bleja bleji! Ben van misec, samo kad je ilo i pilo unda se more.. Istina ujesen ih isto nema.. al se poberedu vrićice liipog domaćeg krunpira.. pa da se baren ki siti donest dvajst dek kafe.. eee lipi moji neće moći bez pomoći! Iiiii Krunpiri se krumpiraju...aj haj ..

Vaša Teta Kate Ottozet

Priča iz ličkog kraja

*ej ličanko, alaj lipoooo spavaaaš
puusti menee da vidim što sanjaaaš*

**Pere je oduvijek
volio poeziju**

Priča iz ličkog kraja

Gastronomija Ličko-senjske regije

Preuzeto: lika-gastro.com

Na pitanje što je to izvrsnost neke kuhinje mnogi priznati i poznati kuharski autoriteti u svijetu odgovorit će vrlo kratko: jednostavnost pripreme, poštivanje tradicije i karakteristika lokalnoga područja. Ono je što se ne priznaje pod izvrsnost gužva, prekomjerna dekorativnost i pretencioznost. S navedenim karakteristikama lička kuhinja mogla bi se ubrojiti u prvu kategoriju izvrsnosti. A to nije ništa drugo nego kuhanje hrane „kao kod kuće“ ili u svijetu već usvojen i raširen pojam „home style cooking“.

To je hrana koja se kuha svakodnevno za obroke, a pritom se upotrebljavaju sastojci, povrće i začinsko bilje iz vlastitoga vrta (ili poznatoga proizvođača), a piletina, zečetina, teletina ili janjetina uzgojena je na obiteljskim gospodarstvima.

Mnogi recepti potječu iz seljačke, tradicionalne kuhinje i to su autohtonii izvorni recepti određenoga kraja koji njeguju tradiciju i pripremaju hranu „kao nekad“. Janjetina na ražnju (na otvorenoj vatri) ili meso s različitim povrtnim sastojcima ispod peke samo su neki od primjera za jednostavna jela pripremljena s ljubavlju na tradicionalan način.

Svako područje u regiji ima svoj recept sa sličnim ili istim sastojcima, ali dodanim jelu u različitim omjerima i na različite načine. Svima njima trebalo bi biti zajedničko da su sastojci koji se upotrebljavaju za pripremu jela jednostavni, jeftini, dostupni na tome području, a razlika je samo u vještini i umješnosti kuhara koji ih priprema.

Restorani koji spremaju jela na načelima izvrsnosti zaslužni su za zadovoljan osmijeh svakoga gosta.

Dobar tek!

Posjetite stranicu LIKA-GASTRO.COM, i pogledajte kadi morete na putu kroz Liku stat i nešto dobro i fino pojist (naravno ako nemate babu koja vas kod kuće čeka s polica i slaninom).

Priča iz ličkog kraja

PRIČA O ČOVJEKU KOJI JE OBLIKOVAO BUDUĆNOST, NJEGOVOM NEPRIJATELJU I JEDNOJ GOLUBICI

Bio je jedan od najvećih genija koji su ikada kročili ovom planetom, jedan od onih inovatora koji rastavljaju svijet na sitne dijelove – nauče kako funkcionišu, a zatim ga ponovo sastave. Jedan od onih izumitelja koji dani ma i noćima ne spavaju jer im njihovi super-aktivni mozgovi to ne dozvoljavaju. Jedan od onih genija koji su promjenili svijet, pa čak i više – zamislili i stvorili budućnost. Naravno, govorimo o Nikoli Tesli.

“Novac ne predstavlja toliku vrijednost kakvu je postavio čovjek prema njemu. Sav novac ja sam ulagao u izume sa kojima sam omogućio nove pronašlaska omogućujući čovječanstvu lakši život.” – Nikola Tesla

Nikola Tesla, rođen 10. jula 1856. godine u Smiljanu kod Gospića bio je naučnik i inovator svjetskog glasa. Gimnaziju je završio u Gospiću i Karlovcu, elektrotehniku studirao u Grazu i Pragu, a zatim četiri godine radio kao inženjer u Budimpešti i Parizu gdje priča o njegovim veličanstvenim izumima počinje. Ovdje je izumio prvo **okretno magnetsko polje** i napravio prvi praktični **motor za izmjeničnu struju**.

U SAD se preselio 1884. godine, gdje je nakon tri godine imao vlastiti laboratorij u kojem je izumio više od 300 patentiranih i još mnogo više izuma koje nikada nije patentirao, izuma za koje su drugi naučnici pokupili svu slavu. Tesla je oblikovao budućnost u kojoj danas živimo. Mnogi izumi koje danas svakodnevno koristimo i bez kojih gotovo da i ne možemo dolaze upravo iz umova ovog genija. Najvažniji i najpoznatiji je **višefazni sistem izmjeničnih struja**. Ali Tesla se nije zaustavio samo na ovom izumu koji je promijenio i značajno unaprijedio cijeli svijet. On je također izumio i **polifazni sistem, obrtno magnetsko polje, asinhroni motor, synchroni motor** i **Teslin transformator**.

Tesla nije izumio svjetlo, ali je zato prvi izumio način manipulacije istim. Gotovo 40 godina prije nego su se pojavile na tržištu, Tesla je napravio i koristio **fluorescentne si-**

Priča iz ličkog kraja

jalice. Iako je Wilhelm Rontgen dobio zaslužu za izum **rendgenskih zraka**, danas znamo da se Tesla 'igrao sa rendgenskim zrakama' prije njega. Tesla je također čovjek koji je napravio i **prvu hidroelektranu** na Niagарnim Vodopadima kako bi dokazao svijetu je ova vrsta struje praktičan izvor energije. Iako ga nije zvanično izumio, Tesla je prvi imao nacrte za **tranzistor**, uređaj koji omogućava da se pohrane podaci u vašem računaru. Također je prvi imao ideju za **radar** (nikada nije razvio prototip), uređaj koji je ponudio Američkoj mornarici na početku Prvog Svjetskog rata, a koji su ovi odbili 'jer im nije bio od koristi'. Kasnije su zasluge za radar pripale Engleskom naučniku Robertu A. Watson-Wattu. Tesla je otkrio **rezonantnu frekvenciju** planete Zemlje. Nešto što naučnici nisu mogli potvrditi još 50 godina nakon njegovog prvog otkrića. Napravio je prvu '**Zemljotres mašinu**' koja je zamalo uništila cijelu četvrt u New Yorku kada je uključio. Zatim **Kugličastu munju** – munju koja je izuzetno rijedak fenomen, i koju do dan danas naučnici nisu uspjeli napraviti u laboratoriji. Da li ste se ikada zapitali ko je izumio **daljinski upravljač?** Tesla! **Moderni električni motor?** Tesla! **Bežičnu komunikaciju?** Tesla! **Laser?** Tesla! **Neograničenu količinu električne energije?** Tesla! **Radio?** Tesla! **Bežični prijenos el. energije?** Tesla! Tesla je čak je igrao ulogu i u stvaranju **robotike**, a ovo je samo mali broj njegovih izuma koji su oblikovali budućnost u kojoj danas živimo! Niels Bohr, danski fizičar koji je dao važne doprinose razumijevanju strukture atoma i napredak u kvantnoj mehanici, dobitnik Nobelove nagrade, jednom prilikom je rekao: "Teslini genijalni pronalasci duboko su uticali na čitavu našu civilizaciju."

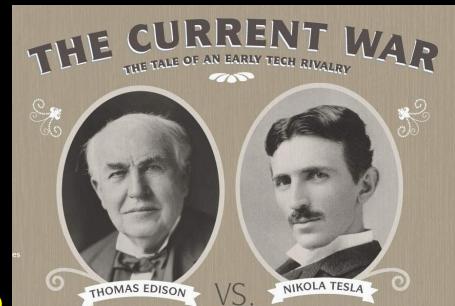
"Nije mi žao što su ukrali moje ideje, već što nisu imali svoje." – Nikola Tesla

Priča iz ličkog kraja

Priča o Teslinom neprijatelju

Tesla nije izumio izmjeničnu struju (kako neki vjeruju), on je samo značajno unaprijeđio. Izmjenična struja je razvijena po principu Michael Faradaya, te korištena već u ranom 19. stoljeću. Isto tako ni Edison nije izumio sijalicu, već samo značajno unaprijeđio prethodne inovacije.

Thomas Alva Edison (1847-1931) bio je američki fizičar i pronalazač koji je za vrijeme svog života prijavio ukupno 1.069 patenata. Edison je prve izume imao sa 14 godina kada je radio po 14 sati dnevno kao raznosač novina i prodavač hrane, kako bi zaradio 14 dolara sedmično. Nije mu trebalo dugo na napravi i vlastiti laboratorij u jednom napuštenom vagonu, te da pokrene i vlastite novine, Grand Trunk Herald, koje je najvećim dijelom sam pisao. Na početku svoje karijere Tesla je radio za Edisonsa. Jedne prilike Edison mu je ponudio naknadu ekvivalentnu današnjem milionu dolara da riješi problem koji je imao sa *istosmjernim generatorima i motorima*, a Kada je Tesla riješio problem i zatražio novac, Edison se samo nasmijao i rekao: "Tesla, ti ne razumiješ naš Američki humor." Nakon toga Tesla se odvojio od Edisonsa te nastavio raditi na svom *izmjeničnom sistemu električne energije*. S obzirom da je Edison u to vrijeme pokušavao prodati svijetu svoju *istosmjernu struju*, konflikt je bio neizbjegjan.

"Vraški sposoban čovjek" – Thomas Alva Edison o Nikoli Tesli

Edison je nudio dječacima iz kvarta 25 centi za glavu živog psa ili mačke koje bi javno pogubio koristeći Teslinu izmjeničnu električnu energiju – kako bi pokazao koliko je opasna. No prije nego osudite Edisonove reakcije na Teslin izum, bio bi red da znate

Priča iz ličkog kraja

da na Edisonovo istosmjernoj struji (vjerovatno) radi vaš računar, mobitel, kao i većina manjih elektroničkih uređaja koje imate u domu (gotovo svi u sebi imaju pretvarač izmjenične u istosmjernu struju). Dok je izmjenična struja idealna za prijenos na velikim udaljenostima, loša je za napajanje elektronike. Stvar je vrlo jednostavna, ako želite da vaš računar radi, priključite ga na struju (utičnica) u kojoj je izmjenična struja, a on će istu pretvoriti u istosmjernu i pravilno funkcionisati. Dakle, za sve pogodnosti koje nam električna energija danas pruža možemo jednako zahvaliti i Tesli i Edisonu, kao i Faradayu i mnoštvu drugih izumitelja koji su unaprijedili Tesline izume, kao i izumiteljima čije je Tesla izume unaprijedio. Jer tako nauka i inžinjering funkcionišu.

“Bio sam zadržan ovim čovjekom, koji je bez pravodobnog obrazovanja ili naučnog iskustva toliko učinio.” Nikola Tesla o Thomasu Alvi Edisonu

Priča o jednoj golubici

Tesla je živio je 86 godina, a cijeli svoj život je proveo u celibatu. Iako je bio zgodan i popularan među damama, odbijao je da izlazi s njima jer je vjerovao da bi se to moglo umješati u njegov posao. Ovaj genije, koji je bez problema mogao zapamtiti cijelu knjigu ili vizualizirati i napraviti izum (bez i jedne skice) na kraju je umro kao siromah. Jedan od njegov posljednjih poklona čovječanstvu bio je toranj u blizini New Yorka koji je trebao pružiti besplatnu bežičnu el. energiju cijelom svijetu. Nažalost, zbog pohlepe ljudi koji su imali novčanu korist od el. energije ovaj projekat nikada nije ugledao svjetlo dana.

Patio je od opsativno-kompulsivnog poremećaja koji se ogledao u opsjednutosti

Priča iz ličkog kraja

nekim detaljima, na primjer brojem tri. Ponekad je halucinirao te imao problem da razdvoji stvarni svijet od mašte, zbog čega je provodio godine sam u svojoj laboratoriji radeći noć i dan. Često je govorio da su to bili jedini momenti kada je bio istinski sretan. Često mu se dešavalo da obilazi oko bloka zgrada tri puta, bio je lični prijatelj američkog književnika Mark Tvena, a također je bio i vegetarianac. Nominovan je za Nobelovu nagradu, koju nikad nije dobio. I volio je golubove. Uvijek je puštao golubove u svoju hotelsku sobu gdje ih je redovno hranio, a čak je za njih napravio i posene male krevetiće. Kada je živio u New Yorku, svaki dan je išao do Central Parka gdje ih je hranio. Novčani problemi nisu bili bitni. Za golubove je uvijek morao imati hranu.

A onda je u njegov život došla jedna golubica o kojoj je progovorio tek u posljednjim danima svog života:

"Hranio sam golubove, hiljade njih, godinama. Ali bio je jedan golub, prelijepa ptica, bijela sa sivom bojom na vrhovima krila; taj je bio drugačiji. Bila je ženka. Prepoznao bih je bilo gdje. Bez obzira gdje sam bio, ona bi me našla. Kada sam je želio vidjeti samo sam trebao zaželiti i ona bi mi doletjela. Razumjela me je i ja sam razumio nju. Volio sam tog goluba. Da, volio sam je kao što muškarac voli ženu, i ona je volila mene. Kada sam je jednom gledao, znao sam šta mi želi reći – umirala je. I onda, kada sam shvatio njenu poruku, iz njenih očiju je izbijlo svjetlo – jaki snop svijetla."

Tesla je umro 07. januara 1943. godine kao siromah, sam u hotelskoj sobi u New Yorku.

<http://pixelizam.com/prica-o-covjeku-koji-je-oblikovao-buducnost-njegovom-neprijatelju-i-jednoj-golubici/>

Kraljica iz
Kraljevskog

Fotografija miseca

Crkva svetog Mikule u Stajnici

Photo : Željka Tominac Smolčić

